

FARUK PEKİN / FEST TRAVEL:

DENİZ-KUM-GÜNEŞ DUVARA DAYANIRKEN KÜLTÜR TURİZMİNDE YERİMİZDE SAYIYORUZ

“Türkiye’de şu anda deniz-kum-güneş turizmi gelip bir duvara dayandı, bu alanda bundan daha öte gidecek bir yer yok. Bu saatten sonra ne yapmamız gerekiyor? Bu saatten sonra kültür endeksli bir Türkiye tanıtımına ağırlık vermemiz gerekiyor.”

“26 yıldır turizmde kültür turizmi kavramını ete kemiğe büründürmek için çaba harcadım. Özel olarak bu sektörde büyümek diye bir derdimiz olmadı.”

Kültür turları alanında Türkiye’de sayılı bir kaç otoriteden biri olan Faruk Pekin, gazetecilikten sendikacılığa ve turizme uzanan yaşamında, özellikle kurucusu olduğu Fest Travel ile geçen 26 yılının kültür turizmi kavramını ete kemiğe büründürme çabasıyla geçtiğini söylüyor. Bugünlerde Türkiye’de kültür turizmi ve kültür politikalarını irdeleyen bir kitap da hazırlayan Faruk Pekin, RESORT’e kültür turizminin dünü, bugünü ve geleceğini değerlendirdi...

Faruk Pekin, Faruk Pekin’i nasıl anlatır?

Yaşamının belli bir döneminde gazetecilik, sendikacılık yapmış bir insan. Son 26 yıldır turizmle uğraşıyorum. 26 yıldır turizmde kültür turizmi kavramını ete kemiğe büründürmek için çaba harcadım. Şu anda TÜRSAB bünyesinde Kültür Komitesi Başkanlığı yapıyorum. Bu işi artık gençlere de bırakmam lazım. Bu yıl 33 ülkeden 165 tane kuruluşun bağlı olduğu Dünya Sosyal Turizm Örgütü Yönetim Kurulu’nda da üyelik yapıyorum. Son 26 yılım böyle geçti. Incoming, outgoing, yerli geziler olmak üzere turizmin her alanında çalışıyoruz.

Fest Travel’i kurarken nasıl yola çıktınız? Bu işin arkasındaki felsefe nedir?

En iyi yapacağınız iş, bildiğiniz iştir. Benim geçmiş birikimim siyasal bir çerçevede kültür olayıdır. Bu acenteyi kurduktan sonra kültür üzerine yoğunlaştım.

İç turizm gelişmeden genel olarak turizm gelişmiyor. Türkiye’de artık bir gezgin kitlesi oluştu. Medyada gezi konusuna ilgi gösterilmesinin de etkileri var.

Bizim de Fest Travel de bir sloganımız var: Önemli olan görmek değil, algılamaktır.

Kendimce Türkiye’deki bütün kültür güzergâhlarını aşağı yukarı bitirdim. Bunları önce Türkiye’deki insanlarımıza yaptık. Ardından bunların bir kısmını yabancı insanlara yapıyoruz.

Kültür turlarının gelişimi nasıl bir seyir izledi?

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Türkiye’ye turistler gelmiş olmakla beraber, ilk 15 yılında turizme çok ciddi bir yaklaşım olmadığını görüyoruz. Türkiye’ye o zaman tek tek gelen turistler olmuş, kruvaziyer turları yapılmış. O zamanlar Türkiye’nin kültür turizmi yaptığını görüyoruz. Henüz deniz-kum-güneş yok. Bu daha sonra giderek artmaya başlamış. TMTF, TMGF gibi öğrenci örgütlerinin faaliyetleri, başta öğrenciler olmak üzere çok sayıda insanda Türkiye merakı uyandırmış. Türkiye kültür turizminde yavaş yavaş arama yapmaya ve devlet istemese bile Türkiye kültür turizminden para kazanmaya başlamış.

İşler özellikle 60’lı yılların sonlarına doğru daha da gelişmeye başlamış. Derken 1972 yılı bazı şeylerin yeni olduğu yıl olarak karşımıza çıkıyor. 1618 sayılı acente yasası devreye girer. O yıllarda Türkiye fiilen kültür turizmi yapıyor. Bu arada kıyılarda bazı oteller de devreye girmeye başlamıştır.

TMGF, özellikle sizin kuşağınızdan turizmcilerin sıklıkla andıkları bir kuruluş. Biraz bundan ve turizme etkilerinden söz eder misiniz?

Herkes TMTF'yi sadece sol görünümlü siyasi bir öğrenci örgütü sanır. Oysa bunun içerisinde çok ciddi bir turizm faaliyeti de yapılmış. Bunun da nedeni şu: O zamanlarda dünya gençliği içerisinde gençlik seyahati ne olabilir biçiminde bir yaklaşım söz konusu. Henüz daha İstanbul'da doğru dürüst otellerin olmadığı bir dönemde bunlar yurtdışından gençler getirmişler, turizm geleneği olmayan Türkiye'de pansiyonlarda, şurada burada bunları konaklatmışlar. Bu arada rehber kursları yapmışlar, ama daha da önemlisi, uluslararası bir festival düzenlediler. Ben ona yetişim. En son Evrensel Barış Şenliği yapıldığında yıl 1967'ydi.

1968 hareketinin de etkisi vardır diyebilir miyiz?

Tabii o da var. Zaten 67'den sonra 68 gibi Ahmet Güryüz Ketenci'nin bırakmasından sonra Faruk Yalnız ve arkadaşlarına geçti, ondan sonra da kayyuma düştü. Ama o arada bazı kişiler orada görev yaptılar. Örneğin Raif Ötken vardı, rahmetli oldu. Turizmde bayağı emekleri geçti. Aslında Hami Fidanoğlu ile de bir araya gelip bir toplantı yaparak o günleri anmak istiyoruz.

Kültür turizminin gelişimi daha sonra nasıl devam etti? Hangi dönüm noktalarından söz edebiliriz?

Bunun için önce 12 Eylül'den hemen önce meşhur 24 Ocak kararlarıyla Türkiye'nin liberal bir yolu seçmeye karar vermesi ile başlayıp arkasından 12 Eylül 1980'den sonraki döneme bakmak gerekir. Bu dönemde en önemli iş Turizmi Teşvik Kanunu'nun çıkarılmasıdır. Bu kanunun çıkarılmasında dışarıdan zorlama var mıdır, vardır. Çünkü o zamanki Dünya Bankası, uzmanlar vs. Türkiye'nin batının ihtiyaçları doğrultusunda bir tatil cenneti olmasını düşlemişlerdir. Devlet özellikle Güney Antalya Projesi diye bilinen projeyle çok ciddi para akıtmıştır. Bu çok ciddi bir olaydır.

Kültür turlarında bu dönemde işler hâlâ çok iyi gidiyordu. 1990'da ise bir başka kırılma noktası yaşandı. Irak 1 Ağustos 1990'da Kuveyt'e saldırdı. 1989-1990 yılları Türkiye'de kültür turizminin zirvesidir. Müze ziyaretçi sayıları bu noktada önemli bir gösterge. 1990 yılındaki müze ziyaretçi sayıları bugünkü müze ziyaretçi sayıları ile aynı, bazılarında ise daha da geri. Yani Türkiye kültür turizmi açısından 1986-1990 yılları arasında bıraktığımız yerde duruyor, yerinde sayıyor.

Bu saatten sonra kültür endeksli bir Türkiye tanıtımına ağırlık vermemiz gerekiyor. Bundan sonra kıyılarımızda yatırıma izin verilmemesi gerekiyor. Artık güneyde bundan sonra kurulacak her otel, Türkiye'nin ve sektörün kendi kendine kazık atması demektir. Türkiye'nin turizmde mukayeseli üstünlüğü deniz-kum-güneş turizmi değildir.

Deniz-kum-güneş turizmi devam ederken kültür turizmini geliştirmek mümkün mü?

Eğer lokomotif kültür turizmi olursa bu işten çıkmak mümkün. Şöyle ki; bu ülkenin pazarlanması kültür turizmi üzerine kurulup da tanıtım, vizyonlar, misyonlar bu doğrultuda kurgulanırsa bu ülkenin ucuza satılması da ortadan kalkar.

Bir süre önce 'Türkiye Turizm Stratejisi 2023' diye bir belge çıkarıldı ve bu yasalaştı. Kafa hep ranta dayalı olduğu için bu kez Antalya'yı bıraktılar termale geçtiler.

Başka bir nokta ise golf. Çok böbürleniyoruz, fakat kimse dünya golf sanayiini incelemiyor. Elimizde 20 küsur golf sahası var, onlarla kafa tutacağımızı zannediyoruz. Bizdeki golf sahasından daha çok sayıda sahayı İspanya 1 yılda açıyor. Şimdilerde herkesin ağzında 'alternatif turizmle' çeşitlendirmek lafı dolanıp duruyor. Neyin alternatifi? Yayla turizmi, doğa turizmi falan deniyor. Hangi yayla ile. Yaylaların hepsi betonla kaplandı.

İSMAİL TOKSOY

RESORT Dergisi – Nisan 2011 Sayısı